

Voz (nade i snova)

December 6, 2014 at 12:21am

Poput duplih šavova duž ruba karirane košulje, pruga spaja šarene krajolike i pitome pejzaže i slaže ih u jednu zemlju, u kolaž kojem se ne vidi kraj. Zemlja čiju djecu uspavljuje tutnjava vozova a budi ih sirena kojom se pospani mašinovođa sveti zori jer ju je opet morao dočekati budan, to je zemlja koja ima budućnost. Jer djeca, kad se tako na prečac probude iz sna, nastave da sanjaju o daljinama u kojima živi njihova budućnost i ne boje se nade, onog osjećaja hrabrosti bez osnova koja ih obuzme jutrom i pomiješa se sa maštom. I kad nešto kasnije žure u školu, noseni tim osjećajem, oni poskakuju veselo s noge na nogu, u taktu koji podsjeća na klepetanje tračnica, jednolično i neminovno, ona melodija vremena što prolazi i nosi nešto dobro.

S vremena na vrijeme taj zvuk utihne, zamre. Nakon poplava, zemljotresa ili već u samo predvečerje svakog rata, željezničke stanice se pretvore u sablasna groblja zahrđalih lokomotiva i prašnjavih vagona išaranih grafitima. Pruge izgube svoj prirodni sjaj i svom dužinom davne prošlosti, zarastu u korov i travu. Iza naslaga paučine jalovih godina, u tami tunela, vrijeme se zaglavi, diše duboko i strpljivo čeka na voz, bilo koji, bilo kud.

Voz je naime vremenska mašina. Onaj uspavljujući miris blage ustajalosti i slike što se nižu uz umrljane prozore, pretvore svaki kupe u prostor istrnut iz stvarnosti, učine ga centrom univerzuma oko kojeg se sve kreće i pomjera pa se putniku učini da za cijenu samo jedne karte, putuje iz jednog svijeta u neki drugi, dalek i nepoznat. Tako se osjeća svaki golobradi regrut, studenti kad prvi put odlaze iz rodnog grada, đaci na ekskurzijama i svaki putnik Orijent expressa kad, stopala nateklih od duga puta i umora, oprezno izađe iz voza i osjeti zvuke, mirise i bilo perona i svijeta koji ga tad okruži, zarobi i uzme. Ništa manje zbunjen nije onaj neimar koji se popne na voz u Kardeljevu ili nekoj usputnoj balkanskoj vukojebini i i nađe se u šarenilu študgardske stanice što miriše na pržene kobasice i ustajalu mokraću. Čini mu se tad da je za pola dana puta skratio tok istorije za pola vijeka, iznevjerivši pri tom ideoloska ubjedjenja svojih predaka i onu prošlost sa kojom će ga vezati samo pruga i voz i pokoja pjesma, molska.

O vozu se rijetko pjeva. Mnogo češće se pojavi u pričama, izroni iz redova starih knjiga ili začini kraj jednog filma, u završnoj sceni kao metafora neizvjesne ali privlačne budućnosti ili naročit ambijent gdje se ljudi uče životu. Iskrena je tako radost djece koja slogom izvuku voz iz snježne prtine i vrate se kući obraza rumenih od temperature i iskustva vlastite snage. Iskrena je nada sljepih putnika u otvorenom teretnom vagonu do polovine napunjenim žitom i sjeta kojom neobrijani skretničar sa aflekanom šapkom, posmatra onaj vrtlog suhog lišća, pikavaca i papirića što se uvijaju u rep iza voza kad protutnji između spuštenih rampi na prelazu preko pruge. Za njega, voz nema samo sentimentalnu vrijednost. Za njega, voz je uslov opstanka i faktor napretka, jeftino i praktično prevozno sredstvo što povezuje čovjeka sa nepoznatim prijateljem, što spaja luke i pospane gradove, rudnike i fabrike i i tržišta. Trasa jedne pruge je naime dio kružnog toka kapitala, onog uloga mukotrpane prošlosti, neiskvarene mladosti i nešto malo para, kredita sa kamatama kakvih bi se i lihvar postidio.

Tako se, jednom davno, pruga pravila sa pjesmom, lopovskim osmjehom mladih proleterki i znojnim mišicama mladića što su netom pobijedili jedan rat. Provlačeći prugu kroz tunele kao iglu i konac kroz staru, prnjavu košulju, oni su spajali klime i vjere u slikovnice, gradove u atlase i ljude u spomenare. San je, tih godina, bio hronično stanje njihovih duša, san da će ta košulja pasati svima i potrajati, da će pruge zauvijek spojiti jedno pleme u jednu zemlju. I kad se prvi voz, nakićen zastavama, otisnuo niz blještave šine, oni su napunili vagone onom istom nadom sa kojom će se djeca s početka ove priče buditi da pozdrave jutro, pripitome život.

Voz nade i snova je tuskavo zelena lokomotiva što siječe rosna polja i primiče krivudavu liniju horizonta vukući vagone pozlaćene jutarnjim suncem, vagone u kojima ima mjesta za svece i grešnike, za izgubljene duše i lutajuća srca i u drugoj klasi, za običan svijet. Bez njega, jedna zemlja i njen narod tapkaju u mjestu, zaboravljeni u kalendaru istorije, na onoj stanici na kojoj je voz zadnji put stao, uz prodoran zvuk kočnica, kao da jeca. A kad se generacije smjenjuju i kad ih veže duga kompozicija vagona koju mladost ispuni željom za životom, tek tad se točak istorije kotrlja u pravom smjeru.

Samo jedan vagon, onaj zadnji, oni napune nasljedjem, nostalgичnim momentima, slikama i predmetima prekrivenim debelim slojem sjete umjesto prašine vremena koje je jednom bilo i zauvijek prošlo. Na podu uskog prolaza uz kupee, nadju se bijele borosane, prosuta tinta i pelikanovo naliv pero, prazno pakovanje jogurta u tetrapaku i zaboravljen, uredno smotan primjerak dnevnih novina na sivoj, metalnoj izbočini uz pod na kojoj putnici odmaraju jednu nogu, pušeci oslonjeni na vrata kupea. Nekom je tu, nekad davno, iz džepa ispala udarnička značka okrnjena ruba. Na izlizanim sjedištima i onim malim stolovima podno prozora u svakom kupeu, razbacane su ostale relikvije predaka, raznih formi i namjena: ljuske uskršnjih jaja i mrve jufki u kojima je jednom bio zamotan vruć burek, čakija na rasklapanje, ispijena flaša badelovog konjaka i špil mađjarica. Nečije dugme, bijelo i onako okruglo, otkotrljalo se do vrata na čijem je staklu zaljepljen plavkast amblem jednog fudbalskog kluba. Na podu između sjedišta leži hulahop jedne djevojčice unsko zelenih očiju i mali, okrugli bedž na kojem piše Bosna moja dežela.